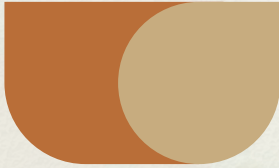

BELÇİKA TÜRK DİASPORASI ATLASI

60 YIL
JAAR
ANS

BELÇİKA TÜRK DİASPORASI ATLASI

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI
BELÇİKA TÜRK DİASPORASI ATLASI

YTB Yayınları: 107

Türk Diasporası Serisi

ISBN: 978-975-17-6596-3

Proje Yöneticisi
Büşra Akyüz Tunç

Editörler
Bahar Cebe
Büşra Akyüz Tunç

Akademik Danışma Kurulu
Doç. Dr. Buket Ökten Sipahioğlu
Doç. Dr. Nermin Aydemir Çavuş
Leyla Yıldırım
Mehmet Alparslan Saygın
Şeyda Nur Bilen

Yayın Koordinasyonu
Ercan Canbolat
Muhammed Enes Çalışkan

Arşiv Çalışanları

Büşra Eser
Ceyda Şahin
Semih Menteşe

Görsel Tasarım ve Uygulama

Özlem Keleş

Baskı ve Cilt

Özel Ofset Basım Yay. Mat. Tic. San. Ltd. Şti.
Matbaacılar Sanayi Sitesi 1514 Sokak No:6
Yenimahalle/ANKARA
Matbaa Sertifika Numarası:40365

Yayın Yeri ve Tarihi

Ankara, Temmuz 2026

Baskı Miktarı

1.Baskı 500 adet

© TÜM YAYIN HAKLARI

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞINA AİTTİR.

Belçika Türk Diasporası Atlası içinde yer alan makalelerdeki fikirler yazara aittir ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın ve editörlerin görüşlerini yansıtmayabilir.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

BELÇİKA TÜRK DİASPORASI ATLASI

Bahar Cebe ve Büşra Akyüz Tunç

Girişim Ajans Ofset Matbaa Tic. Ltd. Şti.

1- Diaspora 2- Göç - 3- Belçika

YTB YAYINLARI

Oğuzlar Mah. Mevlana Bulvarı No: 145 P.K: 06520 Balgat - Ankara

Tel: 0(312) 218-40-00 / Fax: 0(312) 218-40-49

info@ytb.gov.tr kep adress: ytb@hs01.kep.tr

Sertifika Numarası: 67797

BELÇİKA TÜRK DİASPORASININ MEDYADAKİ GÖRÜNÜRLÜĞÜ: FİKRET AYDEMİR İLE SÖYLEŞİ

FİKRET AYDEMİR
Gazeteci-Yazar

📌 Kısaca kendinizden bahseder misiniz? Türkiye'nin neresinden geliyorsunuz, aileniz ne zaman Belçika'ya göç etmeye karar vermiş?

Türkiye'nin en uzak doğusu Ardahan'ın Posof ilçesinin Sarıdarı köyünde bir eylül sabahı 1969'da dünyaya geldim. Babam, 1966 yılında Berlin üzerinden Belçika'ya göç edenlerden. Bir süre fabrikada çalıştıktan sonra "kara elmas" denilen kömür madenine işçi olarak girdi. Annem ve bizleri ise 1978 yılında Belçika'ya getirdi. Belçika'da madenlerin 1990'da kapatılmasından sonra babam ve iki ağabeyim maden emeklisi oldular. Belçika'da ilko-

kuldan sonra, ki o dönem okumak için herkes Türkiye'ye geri dönüyordu, eğitimimi devam ettirmek için Bursa'ya döndüm. Orta eğitimimi Türkiye'nin en köklü liselerinden biri olan Bursa Erkek Lisesi'nde yatılı öğrenci olarak tamamladım. Anadolu Üniversitesi'ni kazandım ama yüksek öğrenimimi yurt dışında sürdürmek istediğim için tekrar Belçika'ya geri döndüm. Böylece Orta Asya'dan başlayan göç etme geleneğimizi kendi özel hayatımda da sürdürmüş oldum.

Brüksel Serbest Üniversitesi (Vrije Universiteit Brussel- VUB) Sosyal Bilimler Fakültesi'nde eğitimime başladım, Leu-

ven'den mezun oldum. VUB'da ilk yılımda tanıştığımız, o zaman öğrenci ama daha sonra Belçika'nın bana göre en iyi doktoru olan Dr. Selma Türköz ile evliyim ve üniversite öğrencisi bir oğlumuz var.

📌 Medya sektörüne nasıl girdiniz? Hikâyesi nedir? İlham aldığınız birileri oldu mu?

Leuven'de öğrencilik yıllarımda gazeteciliğe başladım. *Milliyet* gazetesinde 1995 yılında yerel muhabir olarak başladığım mesleğimin tam 30. yılındayım. Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkilerinin zirve dönemi olarak nitelendirebileceğimiz 1999-2009 yıllarını *Sabah* gazetesinin (doğal olarak ATV) Brüksel Temsilcisi olarak geçirdim. Daha sonra *Akşam* gazetesinde köşe yazarlığı yaptım. Son üç yıldır da Dünya gazetesinin köşe yazarıyım.

Benim gazeteciliğe başladığım yıllarda herkesin örnek aldığı Mehmet Ali Birand elbette beni de etkiledi. Mesleğe, muhabir olarak o dönemin *Milliyet* Brüksel Temsil-

cisi Ahmet Sever'in yanında başladım. Ahmet Sever de Mehmet Ali Birand'ın *Milliyet* gazetesinin Brüksel Temsilcisi olduğu dönemde başlamış... Ayrıca sanırım gazetecilikte "Zafer Mutlu ekolü" de beni etkiledi.

Gazeteciliğin yanı sıra, kurduğum yapım şirketindeki çalışan ekiple birlikte Brüksel devlet televizyonu tvbrussel'e "trbrüksel" ve TRT'ye haftalık "Brüksel Yansımaları", "Gurbetçi Futbolcular", "Hey Taksi" programlarını çektik. Yine TRT'ye "Tersine Göç", Al Jazeera'ya "Fötr Şapka" ve Hollanda devlet televizyonu NTR'ye farklı konularda 16 belgesel çektik. Bir de Belçika'ya Türk işçi göçünün 50. yılı anmaları kapsamında "Anma" ve "50 years Together" belgeselleri yaptık.

Belçika'ya Türk işçi göçünün 60. yılı kapsamında da "Göç Edebiyat Taşır" isimli Türkçe ve Felemenkçe öykü, şiir ve denemelerden oluşan "Het Boekenhuis" Yayınevi'nden Nerkiz Şahin ve Yılmaz Koçak ile birlikte bir kitap çıkarttık. *Göç Edebiyat Taşır* kitabı bence çok kıymetli, çünkü Bel-

çika'da kütüphanelere ve arşivlere giren bir çalışma oldu. Diğer kitaplarım ise *Hatıralar*, İnkılap Yayınevi'nden çıkan *Hayata Dair Bi'kaç Satır* kitabım.

Ayrıca 2006 yılından beri haftalık haber/yorum programı olan "8. Gün"ü Radyo Gar'da, radyonun kurucusu Zana Eminli Acar ile birlikte hâlâ sürdürüyorum.

📌 Belçikalı Türklerin medya alanındaki görünürliğini değerlendirebilir misiniz?

Belçikalı Türklerin medya görünürlüğü, düşünüldüğünden daha güçlü bir seviyede. Nüfusu 11 milyon olan Belçika'da, farklı parti ve parlamentolarda 15 Türk kökenli seçilmiş milletvekilimiz var. Bugün itibarıyla bir belediye başkanımız, ondan fazla belediye başkan yardımcımız ve çeşitli belediyelerde 105 seçilmiş Türk kökenli belediye meclis üyemiz var. İktidar ortağı Flaman Yeşilller Partisi (Groen) Genel Başkanlığı'nı bir dönem Meyrem Almacı yaptı. Flaman sosyal demokrat parti Vooruit'un Genel Başkan Yardımcısı Funda Oru ve Valon sosyal demokrat parti PS'nin de Genel Başkan Yardımcısı Duygu Çelik.

Brüksel Hükümeti Başbakanı Rudi Vervoort'un sözcüsü beş yıl boyunca Zeynep Balcı isimli bir kızımızdı. Federal Başbakanlık Basın Merkezi'nde, bir dönem milletvekilliği de yapmış olan Veli Yüksel görev yapıyor.

Belçika süper ligin takımlarından Westerlo ve Beerschot'un sahipleri ve yöneticileri Türk. İkinci ve üçüncü liglerde de sahipleri Türk olan takımlarımız var. A Milli Futbol Takımımızın kalecilerinden Sinan Bolat ve çok sayıda başka Türk futbolcular yeşil sahalarda boy gösteriyor. Mustafa Kör gibi Fransızca ve Flamanca

eserler kaleme alan yazarlarımız Belçika'nın en tanınmış yazarları arasında gösteriliyor. Leuven Üniversitesi'nden (KU Leuven- KUL) Prof. Dr. Baki Topal, Anvers Üniversitesi'nden (UA) onkolog Prof. Dr. Sevilay Altıntaş ve geçtiğimiz günlerde kaybettiğimiz kalp cerrahı Prof. Dr. Alaaddin Yılmaz da Belçika'nın en tanınan bilim insanlarından.

📌 Belçika medyasını değerlendirdiğinizde göçmen ve azınlıkların yeterli düzeyde temsil edildiğini düşünüyor musunuz? Belçika devletinin, özellikle kamu yayınlarında bu konuda politikaları var mıdır? Yeterince uygulanmakta mıdır?

Başbakanlık Basın Merkezi'nde görev yapan Veli Yüksel, uzun yıllar Belçika devlet televizyonu VRT'de muhabir olarak sürekli ana haber bültenlerine çıkan bir arkadaşımızdı. Şu anda devlet televizyonu VRT'nin ana haber sunucularından biri Fatma Taşpınar isimli bir Türk kıızı. Özel televizyon olan VTM'de de Faruk Özgüneş uzun yıllar ana haber sundu.

Daha önce de devlet televizyonu VRT'de (Felemenkçe) Fethi Gümüş ile Bülent Samanlı "Babel" isimli Türkçe program yaptılar. Devlet televizyonunun RTBF'ye (Fransızca) Nazım Alfatlı da uzun yıllar programlar yaptı. Flaman kesiminin en büyük gazetelerinden biri olan *De Morgen* gazetesine Ayfer Erkul yaklaşık 25 yıldır haber ve dosyalar hazırlıyor. Ben de iki yıl boyunca Brüksel devlet televizyonu tvb-russel için "trbrüksel" isimli Türkçe televizyon programları hazırladım.

Bütün bu saydığım isimlere rağmen Belçika devletinin özellikle kamu yayınlarında yabancılara yönelik bir yayın politikasının olduğunu düşünmüyorum. Birey-

“Belçikalı Türklerin medya görünürlüğü, düşünüldüğünden daha güçlü bir seviyede.”

sel çabalarla elde edilen başarılar saydıklarım. Aklıma ilk gelen isimler bunlar. Bu başarı hikâyelerine imza atmış insanlarımızınilmekilmek ördüğü olumlu imaj maalesef yabancı kökenli bir kişi veya kişilerin dahil olduğu suç olayları ile olumsuz imaja dönüşüp yerle bir olabiliyor.

🔗 Yeni medyanın çıkışı göçmenlerin görünürlüğü nasıl etkilemiştir?

Çağımızın “veba” konularından birine geldik sanırım: sosyal medya... Sosyal paylaşım mecralarında ve sosyal medyada sürekli verilere maruz kalıyoruz. Ama doğru veri ile yanlış veri arasında hiçbir fark yok. Kontrol ve denetim mekanizması yok. İsteyen istediğini yazabiliyor. Yanlış veri ne kadar çok paylaşılıyorsa o kadar doğru sanılmasına neden oluyor.

Bir de buna sanırım internet gazeteciliğini eklemek gerekiyor. İnternet medyası da sadece haber giren kişinin ahlâkına kalmış bir durum. Avrupa’da yaşayan göçmenlerin görünürlüğü, gazeteci kimliği taşımayan ve evrensel basın yayın ilkelerine uymayan kişilerin insafına kalmış durumda maalesef.

🔗 Belçika medyasında göçmen medya mensuplarının güçlü tarafları var mıdır? Varsa sizce nelerdir?

Belçika genelinde yaklaşık 300 bin Türk kökenli insanımız ve yaklaşık 1,5 milyon göçmen yaşamakta. Göçmen medya mensuplarının yabancı kültürden gelen refleksleri ve Batı Avrupa kültürünü bili-

yor olmaları aslında büyük bir artı. Bu kültürel birikimlerini mesleklerine taşıdıkları ölçüde başarılı olabilirler.

Belçika Türk toplumuna baktığımız zaman yine maalesef diyorum eğitim seviyemiz çok düşük. Yüksek eğitim alan öğrenci sayımız sadece iki bin kadar. Daha eğitilmiş bir toplum yaratmanın yolunu bulmamız gerekiyor. İyi eğitilmiş, kültürel birikimi fazla ve alanında kendini yetiştirmiş insanlara ihtiyacımız var.

🔗 Avrupa’daki göçmenler aktif olarak hangi medya alanlarında yer alıyor? Belçika için Türk kökenlilerin medyada yoğunlaşabileceği hangi sektörler vardır?

Özellikle internet haberciliği her yerde olduğu gibi Avrupalı Türkler arasında da en aktif medya alanı. Batı Avrupa’nın her ülkesinde ondan fazla internet haberciliği yapan siteler mevcut. Kanal Avrupa gibi çok az sayıda Avrupalı Türk televizyonu var. Radyo yayıncılığı da başka bir alan. Üzülerek söylüyorum, daha önce basın denilince aklımıza ilk gelen yazılı basın, finansal sebeplerden ve maliyetinden dolayı giderek yok oluyor.

📌 Belçika'daki Türk diaspora medyasının geçmişten günümüze radyo, televizyon ve yazılı basın sayıları ve etki gücü konusundaki değerlendirmeleriniz nelerdir? Belçikalı Türk medyasında hitap edilen kitle kimlerdir? Hangi dillerde yayınları mevcuttur? Yeterli izleyici kitlesine ulaşabiliyorlar mı?

Belçika'daki ilk Türkçe yayın 1 Ağustos 1965 tarihinde Hristiyan Sendikalar Birliği'nin (CSC-ACV) Türk göçmen işçileri bilgilendirmek için çıkartmış olduğu "Emek" adlı bültendir. *Emek* gazetesi 1974 yılından sonra *Türk-Danış* olarak yayın hayatına devam etti. 1990'lı yıllardan itibaren *Çağdaş* Dernekler Federasyonu'nun çıkarttığı *Çağdaş* dergisi bir süre sonra kapatıldı ve Türk Dernekler Birliği Federasyonları tarafından çıkartılan *Birlik* ve *Ekip* dergileri çıkarıldı. *Ekip* hâlâ yayın hayatına devam ediyor. Sırasıyla *Gurbet*, *Hasret*, *Çark*, *Esinti*, *Objectif*, *Merhaba*, *Avrupa Expres*, *Bel-türk*, *Binfikir* ve *EuroTürk* gazeteleri yayınlandı ve bir süre sonra yayın hayatlarına son verdiler.

Yeni yüzyılın başlarında yayın hayatına başlayan *Anadolu* dergisi, (Türkçe), *Kuzey* gazetesi (Türkçe/Felemenkçe), *Belçika Aydın Haber* dergisi (Türkçe/Fransızca) yayınlandı. Bunlardan aylık *Belçika Aydın Haber* sadece Türkçe olarak yayın hayatına devam ediyor.

İnternet devriminin yaşanmasıyla birlikte elbette Belçika'da da internet gazeteciliği örnekleri ortaya çıktı. *Belturk*, *Eglençe*, *Binfikir*, *Anadolu*, *Belexpresse*, *Gündem*, *Belcikahaber*, *Turkhavadis* uzantılı internet sitelerinde haberlere yer verildi. Günümüzde *Yenivatan*, *Belturk*, *Brukselhaber*, *BelcikaAydınHaber*, *Gündem*, *Brukselkorer*, *GazeteTurk*, *BelemTurk* uzantılı isim-

leri altında internet haberciliğinde yayın hayatlarını Türkçe olarak sürdürüyorlar. Ayrıca, *De Jonge Turken* (Genç Türkler) Felemenkçe olarak internet üzerinden etkili yayın hayatına devam ediyor.

Belçika'da 1980'li yıllarda özellikle kömür madeni bölgesi olan Limburg ve Liège şehirlerinde sol gruplar, farklı özel radyolarda periyodik olarak Türkçe programlar gerçekleştirdiler. Belçika'da siyasi zeminde etkinliklerini yitiren sol gruplar, radyoculukta da etkinliklerini yitirdiler. 2000'li yılların başında Radyo Paşa, Gold FM, Radyo Anatolia yayın hayatına başladı. Belçika'da 17 yıl boyunca yapılmayan radyo yayın ihalesi 2009 yılında gerçekleştirildi. Frekans dağıtımı yapılmadığı ve yasal boşluk olduğu için, 2009 yılındaki ihale sonucu frekans hakkı kazanamayan birçok özel radyo, ki buna Türkçe radyolar da dahil, kapanmak zorunda kaldı. Türkçe yayın hakkı Gold FM'e verildi. Son olarak, Belçika'da 16 Temmuz 2019 yılında açıklanan yeni frekans dağıtımı ihalesini dokuz yıllığına Gold FM (hem karasal yayın hem de DAB+ yayın hakkı) ve SkyLive Radyo (DAB+ yayın hakkı) bir kez daha kazandı. Ayrıca, Radyo Gar (internet yayın) 24 saat Türkçe yayın yapan radyolar olarak hâlâ yayın hayatlarını sürdürüyorlar. Belçikalı Türk medyası Belçika'da yaşayan Türk toplumuna hitap ediyor. Genel anlamda okumayı çok sevmeyen bir toplumuz. Ancak, yapılan internet haberciliği, dergi ve radyo yayınlarının hem Türk kökenli hem de bulunduğumuz ülkedeki karar mercilerinde bulunan kişiler tarafından titizlikle takip edildikleri biliniyor.

“Özellikle internet haberciliği her yerde olduğu gibi Avrupalı Türkler arasında da en aktif medya alanı.”

📌 Günümüzde aşırı sağın yükseldiği bir dönemde sizce medyaya ve medya mensuplarına hangi sorumluluklar düşmektedir?

Dünyanın her ülkesinde bilinçli olarak hızla kutuplaşmaya gidiliyor. Bu da beraberinde aşırı sağ partilerin yükselmesine sebep oluyor. Ayrışma yerine birleştirici yayınlar yapmak bizim sorumluluğumuz. Avrupa'da göçle birlikte gelen bir kavram olan “birlikte yaşam”ı savunmalıyız. Yıllardır kullanılan ama içi doldurulamayan birlikte yaşamı gerçekten hayata geçirmeliyiz. En azından bu konuda kendi üzerimize düşen görevi yapmalıyız. Bir de ülkede yaşayan yabancı kökenli insanların başarı öykülerini daha ön plana çıkarmalıyız.

📌 Medya sektörüne katılmak isteyen Belçikalı Türk gençlere tavsiyeleriniz nelerdir?

Asla vazgeçmesinler. Önce bir hevesle girilen ama bir süre sonra meslektan para kazanamayan genç arkadaşlarımız asla vazgeçmesinler. Manevi hazzı yaşayan genç arkadaşlarımız maddi getirisi olmayınca gazetecilikten vazgeçmek durumunda kalıyorlar doğal olarak. Onları çok iyi anlıyorum ancak, unutulmamalı ki gazetecilik toplumun vicdanına seslenen kamu görevidir. Okuyarak, ama çok okuyarak ve araştırma yaparak kendilerini geliştirip, Türkçe veya bulundukları ülkelerdeki kurumsal medyada yer bulmaya çabalamalılar.